

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พลศึกษาเป็นกระบวนการศึกษาแขนงหนึ่งที่มุ่งส่งเสริมให้บุคคลได้มีการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม โดยใช้กิจกรรมพลศึกษาที่ได้เลือกเฟ้นเป็นอย่างดีมาแล้ว เป็นสื่อกลางในการศึกษา (วรศักดิ์ เพียรชอบ, 2534) พลศึกษาจะบรรลุผลตามที่กำหนดไว้ได้มากน้อยเพียงใดนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับครูพลศึกษาเป็นสำคัญ เพราะครูพลศึกษาเป็นผู้หนึ่งที่มีหน้าที่ในการจัดการเรียนการสอนพลศึกษา โดยการอบรมสั่งสอนให้นักเรียนเป็นคนดี ประพฤติชอบ เป็นผู้ที่มีพร้อมทั้งสุขภาพพลานามัยที่แข็งแรงสมบูรณ์ และมีสติปัญญาที่จะแก้ไขปัญหาและปรับตัวให้เข้ากับสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างเหมาะสม การที่ครูพลศึกษาจะประกอบภารกิจอันสำคัญยิ่งดังกล่าวอย่างสมบูรณ์ได้ ครูพลศึกษาจะต้องเป็นผู้ที่มีสมรรถภาพที่พึงประสงค์ เพียบพร้อม ทั้งในด้านการสอนพลศึกษาและการประเมินผล ด้านคุณธรรมและจริยธรรม ด้านวิชาการ ด้านสุขภาพ ด้านบุคลิกภาพ ด้านการปฏิบัติงาน ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านทักษะกีฬาและอื่น ๆ (รัชนี ขวัญบุญจัน, 2536) ที่จำเป็นต่อการสอนตามหลักสูตรพลศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยเหตุนี้จึงมีความจำเป็นจะต้องมีการพัฒนาครูพลศึกษาที่มีอยู่เป็นจำนวนมากถึง 8,911 คน (สถิติการศึกษา กรมสามัญศึกษา, 2538) ในโรงเรียนให้ถึงเป้าหมาย คือ มีสมรรถภาพที่พึงประสงค์ กระบวนการในการพัฒนาครูพลศึกษาประจำการในโรงเรียนมีหลายรูปแบบ เช่น การศึกษาต่อเพิ่มเติม การประชุม อบรม สัมมนา/ฝึก/ดูงานด้านต่าง ๆ ตลอดจนการประเมินเพื่อการพัฒนาครู กล่าวคือ เป็นการประเมินความก้าวหน้า (Formative Evaluation) ซึ่งเป็นการประเมินเป็น

ระยะ ๆ เพื่อให้ครูพลศึกษาได้ข้อมูลย้อนกลับสำหรับการปรับปรุงและพัฒนาตนเอง จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินสมรรถภาพของครูพลศึกษาในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา มีผู้ที่ทำการศึกษาอยู่ไม่มากนัก เช่น ยวดี ศกุนตะฤทธิ์ (2527) เต็ดชาด รามสูตร (2530) งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการประเมินกำหนดไว้เพียงกว้าง ๆ มีลักษณะเป็นการประเมินผลสรุปรวม (Summative Evaluation) เพื่อนำไปใช้ปรับปรุงงานมากกว่าเป็นการประเมินเพื่อพัฒนาครูพลศึกษา (Formative Evaluation) องค์ประกอบที่มุ่งประเมินนั้น ส่วนใหญ่เป็นเรื่องหน้าที่ครูพลศึกษา ซึ่งประกอบด้วยความรู้ในเนื้อหาวิชา ทักษะการสอน การประเมินผลการเรียน และการทำงานบริการให้สถานศึกษา รวมทั้งลักษณะความเป็นครูพลศึกษา และประสิทธิภาพการสอนด้วย แนวทางในการประเมินเป็นระบบที่ได้ข้อมูลจากหลายแหล่ง ใช้เครื่องมือ 2 แบบ คือ แบบสอบถาม และแบบรายงานตนเอง แสดงว่าในอดีตนั้น การประเมินครูพลศึกษาพอใช้ได้บ้างแล้ว แต่ยังไม่มีความครอบคลุม ยังไม่สมบูรณ์เท่าที่ควร

ในการพัฒนาครูพลศึกษาให้มีสมรรถภาพที่พึงประสงค์ จำเป็นจะต้องมีการประเมินสมรรถภาพของครูพลศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาเป็นเบื้องต้น รูปแบบการประเมินสมรรถภาพของครูพลศึกษาในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา ควร มีเป้าหมายเพื่อพัฒนาครู กล่าวคือ เป็นการประเมินความก้าวหน้า (Formative Evaluation) เกณฑ์ในการประเมิน ควรครอบคลุมสมรรถภาพที่พึงประสงค์ของครูพลศึกษา พร้อมทั้งกำหนดตัวบ่งชี้ที่เหมาะสม แนวทางในการประเมินควรเป็นระบบที่ได้ข้อมูลจากหลายแหล่ง โดยใช้หลาย ๆ วิธี เพื่อให้ได้สารสนเทศที่เป็นประโยชน์ในการพัฒนาสมรรถภาพของครูพลศึกษาในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา

จากการศึกษางานวิจัยของ รัชณี ขวัญบุญจัน เรื่อง สมรรถภาพที่พึงประสงค์ของครูพลศึกษาในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา ผลการวิจัยสรุปได้ว่า สมรรถภาพที่พึงประสงค์ของครูพลศึกษาในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา ประกอบด้วยด้านสำคัญ 8 ด้าน เรียงลำดับ คือ ด้านการสอนพลศึกษาและการประเมินผล ด้านคุณธรรมและจริยธรรม ด้านวิชาการ ด้านสุขภาพ ด้านบุคลิกภาพ ด้านการ

ปฏิบัติงาน ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านทักษะกีฬา และมีรายการสำคัญรวมทั้งสิ้น 72 รายการ ซึ่งความรู้ที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้สามารถนำมาเป็นเกณฑ์ใช้เป็นพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบการประเมินสมรรถภาพของครูพลศึกษาในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาได้

เนื่องจากผู้วิจัยเป็นผู้สอนวิชาพลศึกษาคนหนึ่ง มีความสนใจที่จะศึกษารูปแบบการประเมินสมรรถภาพของครูพลศึกษาในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาครูพลศึกษาให้มีสมรรถภาพที่พึงประสงค์ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสร้างรูปแบบการประเมินสมรรถภาพของครูพลศึกษาในโรงเรียน ระดับมัธยมศึกษา
2. เพื่อศึกษาคุณภาพของรูปแบบการประเมินสมรรถภาพของครูพลศึกษา ในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา
3. เพื่อปรับปรุงและนำเสนอรูปแบบการประเมินสมรรถภาพของครูพลศึกษาในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา

แนวเหตุผลทฤษฎีที่สำคัญ

รูปแบบการประเมินสมรรถภาพของครูพลศึกษาในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา ควรมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาครู กล่าวคือ เป็นการประเมินความก้าวหน้า (Formative Evaluation) เกณฑ์ในการประเมิน ควรครอบคลุมสมรรถภาพที่พึงประสงค์ของครูพลศึกษา พร้อมทั้งกำหนดตัวบ่งชี้ที่เหมาะสม แนวทางในการประเมินควรเป็นระบบที่ได้ข้อมูลจากหลายแหล่ง โดยใช้หลาย ๆ วิธีเพื่อให้ได้สารสนเทศที่เป็นประโยชน์ในการพัฒนาสมรรถภาพของครูพลศึกษาในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา

ขอบเขตของการวิจัย

1. รูปแบบการประเมินสมรรถภาพของครูพลศึกษาในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาใช้สำหรับประเมินสมรรถภาพของครูพลศึกษา ในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาที่เปิดสอนตั้งแต่ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6

2. รูปแบบการประเมินสมรรถภาพของครูพลศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษาเป็นรูปแบบการประเมินที่ใช้เพื่อพัฒนาครูเป็นสำคัญ ในลักษณะของการประเมินความก้าวหน้า (Formative Evaluation) ทางด้านสมรรถภาพของครูเป็นสำคัญ

3. การสร้างรูปแบบการประเมินในครั้งนี้ เป็นการสร้างรูปแบบโดยอาศัยผลงานการวิจัยของ รัชณี ขวัญบุญจัน ซึ่งครอบคลุมสมรรถภาพที่พึงประสงค์ของครูพลศึกษา 8 ด้าน คือ ด้านการสอนพลศึกษาและการประเมินผล ด้านคุณธรรมและจริยธรรม ด้านวิชาการ ด้านสุขภาพ ด้านบุคลิกภาพ ด้านการปฏิบัติงาน ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านทักษะกีฬา มีรายการสมรรถภาพ 72 รายการสมรรถภาพ เป็นพื้นฐานในการวิจัย

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. สมรรถภาพของครูพลศึกษาที่ประกอบด้วย 8 ด้าน คือ ด้านการสอนพลศึกษาและการประเมินผลด้านคุณธรรมและจริยธรรม ด้านวิชาการ ด้านสุขภาพ ด้านบุคลิกภาพ ด้านการปฏิบัติงาน ด้านมนุษยสัมพันธ์ และด้านทักษะกีฬา มีรายการสำคัญรวมทั้งสิ้น 72 รายการ จากผลงานการวิจัยของ รัชณี ขวัญบุญจัน เป็นสมรรถภาพที่พึงประสงค์ของครูพลศึกษาที่แท้จริง

2. ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญจากรายงานการวิจัยในครั้งนี้ เป็นความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญอย่างแท้จริง

3. ผู้ให้ข้อมูล ซึ่งประกอบด้วย ครูพลศึกษา หัวหน้าหมวดวิชาพลานามัย และเพื่อนครูพลศึกษา มีความสนใจและจริงจังในการให้ข้อมูล

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

สมรรถภาพของครูพลศึกษา หมายถึง ความรู้ ความสามารถ ทักษะ ทัศนคติ ตลอดจนบุคลิกลักษณะที่ครูพลศึกษามี และสามารถแสดงออกอย่างมีประสิทธิภาพ ในการดำเนินงานเกี่ยวกับโปรแกรมพลศึกษาในโรงเรียน ประกอบด้วย สมรรถภาพด้านต่าง ๆ 8 ด้าน คือ ด้านการสอน และการประเมินผล ด้านคุณธรรม และจริยธรรม ด้านวิชาการ ด้านสุขภาพ ด้านบุคลิกภาพ ด้านการปฏิบัติงาน ด้านมนุษยสัมพันธ์ และด้านทักษะกีฬา

การประเมินสมรรถภาพของครูพลศึกษา หมายถึง กระบวนการในการใช้ข้อมูลเพื่อตีความหมาย หรือการกำหนดระดับสมรรถภาพของครูพลศึกษา โดยผู้ที่มีวุฒิการศึกษาทางพลศึกษา

รูปแบบการประเมินสมรรถภาพของครูพลศึกษา หมายถึง ลักษณะวิธีการในการประเมินสมรรถภาพของครูพลศึกษาในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา ซึ่งมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาครู กล่าวคือ เป็นการประเมินความก้าวหน้า (Formative Evaluation) เกณฑ์ในการประเมิน คือ สมรรถภาพที่พึงประสงค์ซึ่งครอบคลุม 8 ด้าน 72 รายการ 151 ตัวบ่งชี้ แนวทางในการประเมินเป็นระบบการจัดเก็บข้อมูลเก็บจาก 4 แหล่ง คือ ครูพลศึกษา หัวหน้าหมวดวิชาพลานามัย เพื่อนครูพลศึกษา และเอกสารจากการปฏิบัติงานครูมีเครื่องมือ 5 แบบ คือ แบบประเมินพฤติกรรมการสอนของครูพลศึกษา แบบสอบถามหัวหน้าหมวดและเพื่อนครู แบบสอบถามความรู้ แบบบันทึกสุขภาพ และแบบประเมินตนเอง เพื่อให้ได้สารสนเทศที่เป็นประโยชน์ในการพัฒนาสมรรถภาพของครูพลศึกษาในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา

การพัฒนาารูปแบบการประเมินสมรรถภาพของครูพลศึกษา หมายถึง กระบวนการในการสร้างรูปแบบการประเมินสมรรถภาพของครูพลศึกษา ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน คือ 1) การสร้างรูปแบบ 2) การศึกษาคุณภาพของรูปแบบ 3) การทดลองใช้และนำเสนอรูปแบบการประเมิน การสร้างรูปแบบประกอบด้วย การตั้งวัตถุประสงค์และเป้าหมาย การสร้างเกณฑ์การประเมิน การกำหนดแนวทางในการประเมิน การกำหนดรูปแบบและสร้างคู่มือการใช้ การศึกษา

คุณภาพของรูปแบบการประเมินสมรรถภาพของครูพลศึกษา ซึ่งประกอบด้วย การทดลองใช้โดยการศึกษานำร่องครั้งที่ 1 ทดลองใช้โดยการศึกษานำร่องครั้งที่ 2 การทดลองใช้และนำเสนอรูปแบบ ประกอบด้วย การหาค่าความตรงตามเนื้อหา การหาค่าความถูกต้องในการจำแนก การหาค่าความเที่ยงระหว่างผู้ประเมิน และการประเมินผลการใช้ พร้อมทั้งนำเสนอรูปแบบการประเมินสมรรถภาพของครูพลศึกษาในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา

ครูพลศึกษา หมายถึง ครูที่ทำหน้าที่สอนวิชาพลศึกษาในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล มีประสบการณ์การสอนพลศึกษาไม่น้อยกว่า 3 ปี มีวุฒิต่างพลศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรี

โรงเรียนระดับมัธยมศึกษา หมายถึง โรงเรียนมัธยมศึกษา ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ที่เปิดทำการสอนตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1-6

ผู้เชี่ยวชาญ หมายถึง ผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ หรือมีประสบการณ์เกี่ยวกับพลศึกษาในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาเป็นอย่างดี ซึ่งมีเกณฑ์ในการเลือกผู้เชี่ยวชาญดังนี้คือ

1. ผู้เชี่ยวชาญด้านวิชาการพลศึกษา เป็นอาจารย์ผู้สอนวิชาพลศึกษาในสถาบันผลิตครูพลศึกษา มีคุณวุฒิต่างด้านพลศึกษาไม่น้อยกว่าปริญญาโท มีประสบการณ์การสอนพลศึกษาไม่น้อยกว่า 5 ปี หรือมีตำแหน่งเป็นผู้เชี่ยวชาญจากกรมพลศึกษา
2. ผู้เชี่ยวชาญด้านการประเมินผล เป็นอาจารย์ผู้มีประสบการณ์ด้านการประเมินผลในสถาบันผลิตครู มีคุณวุฒิต่างด้านการประเมินผลไม่น้อยกว่าปริญญาโท มีประสบการณ์การสอนการวัดและการประเมินผลไม่น้อยกว่า 5 ปี
3. ผู้เชี่ยวชาญด้านการปฏิบัติการพลศึกษา ซึ่งประกอบด้วย
 - ก. ครูพลศึกษา หมายถึง ครูพลศึกษาซึ่งมีประสบการณ์การสอนพลศึกษาในระดับมัธยมศึกษาไม่น้อยกว่า 5 ปี มีผลงานด้านการสอนพลศึกษาและทำงานด้านพลศึกษาเป็นที่ยอมรับในหน่วยงานที่ปฏิบัติ
 - ข. หัวหน้าหมวดวิชาพลศึกษานำมัช ซึ่ง มีประสบการณ์การสอนพลศึกษา ไม่น้อยกว่า 5 ปี ในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ ในกรุงเทพมหานคร

ค. ศึกษานิเทศก์ด้านพลศึกษา มีประสบการณ์การนิเทศวิชาพลศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาไม่น้อยกว่า 5 ปี และดำรงตำแหน่งเป็นหัวหน้าศึกษานิเทศก์ กรมพลศึกษา หรือศึกษานิเทศก์ ระดับ 8-9

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

ผลจากการวิจัยนี้จะทำให้ได้รูปแบบการประเมินสมรรถภาพของครูพลศึกษาในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา อันจะก่อให้เกิดประโยชน์ในด้านต่าง ๆ ดังนี้คือ

1. ครูพลศึกษาในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาทราบสมรรถภาพของตนเองจริง สามารถนำรูปแบบการประเมินนี้ไปประเมินและพัฒนาสมรรถภาพของตนเองได้เป็นระยะ ๆ ซึ่งจะช่วยให้สามารถปรับปรุงแก้ไขสมรรถภาพของตนเองให้ดีขึ้นตลอดเวลาต่อไป
2. เพื่อให้ผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องได้ทราบ แล้วใช้เป็นแนวทางในการที่จะช่วยพัฒนาสมรรถภาพของครูพลศึกษาให้ดียิ่งขึ้นต่อไป